

กิเลสเสกเป่า

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเป็นสัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจธรรมนี้ยิ่งใหญ่ นัก สัจธรรมยิ่งใหญ่เพราะครอบคลุมโลกธาตุ

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะอยู่ได้อำนาจของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก กิเลสค้นหาความทะยานอยากครอบงำหัวใจของสัตว์โลก แล้วพาหัวใจของสัตว์โลกนั้น ทุกข์ๆ ยากๆ

ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อสัจธรรม เพื่อให้หัวใจดวงนี้มีสติมีปัญญาพยายามศึกษา ค้นคว้า แล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติจิตใจของตนให้พ้นจากวัฏฏะเป็นวิวัฏฏะ ออกจากวัฏฏะ ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ด้วยมรรค ๘ มรรค ๘ เกิดจากการฝึกฝน การประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นตามความเป็นจริงในหัวใจของตน

แต่สัจธรรมอันนี้จะหาค้นคว้ามาจากไหน

ถ้าหาค้นคว้า ค้นคว้ามาจากว่า เห็นไหม จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะได้มาเกิด เป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่มีความค่า เป็นสิ่งที่มีความค่าเพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าเป็นสัจจะเป็นความจริง ขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ พ้นจากทุกข์ๆ

พ้นจากทุกข์เพราะอะไร

พ้นจากทุกข์ พ้นจากทุกข์เพราะอาสวัชชญาณทำลายอวิชชา

การทำลายอวิชชาทำได้ง่าย ๆ ใช้น้ำใหม่ การทำลายอวิชชา อวิชชามันอยู่ที่ไหน

อวิชชาคือความไม่รู้ แล้วจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่รู้หมดเลย ถ้ารู้จะไม่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เพราะสิ่งที่วัฏฏะมันวิมุติสุข ๆ มันมีคุณค่ามากมายกว่ามหาศาลนักมากมายมหาศาลจนสัตว์โลกคาดไม่ถึง คาดเดาไม่ได้ พอคาดเดาไม่ได้ไง สิ่งที่เกิดที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะโดยที่อำนาจของกิเลสค้นหาความทะยานอยากปิดหูปิดตา แล้วก็ดันดันกันไป ดันดันไปตามวัฏฏะ ไปตามอำนาจวาสนาของคน

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา คนทำบุญกุศลมามากน้อยขนาดไหน คนทำบุญกุศลมามีมากกว่า เขาก็มีความสุขความสงบในหัวใจของเขา คนที่ทำขาดตกบกพร่องมา เป็นบาปอกุศล มันก็ทุกข์ ๆ ยาก ๆ ของมันไปโดยอำนาจของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก แต่ตัวเองไม่รู้ พอตัวเองไม่รู้ขึ้นมา เห็นไหม

สิ่งที่ศึกษาค้นคว้าขึ้นมา ศึกษาค้นคว้าขึ้นมาทำไม

ศึกษาค้นคว้ามาเพื่อให้มีสติให้มีปัญญา มีสติปัญญาขึ้นมา ศึกษาค้นคว้ามาแล้ว เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดมาแล้วบวชเรียนตามประเพณี วัฒนธรรม พอศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าตัวเองมีสติมีปัญญา ตัวเองมีความสุข

ความสุขเพราะอะไร

ความสุขเพราะว่าเรามีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร พอเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เวลาฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ไร ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

เวลาอุบาสก อุบาสิกาขึ้นมา เขาเกิดมานับถือพระพุทธศาสนาเป็นประเพณี วัฒนธรรม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนามาบวชเป็นพระ บวชเป็นพระแล้วเป็นนักรบ นักรบจะรบกับกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ศึกษาธรรมะของ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นภาคปริยัติ พอศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วก็ว่าตัวเองมีสติมีปัญญา มีความรู้ จะเป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา

เผยแผ่พระพุทธศาสนา เผยแผ่ใคร

เผยแผ่กับบริษัท ๔ แต่หัวใจของตนละ

ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามานานขนาดไหน ถ้าไม่มีสติ
ไม่มีปัญญา จิตใจของมันก็อมทุกข์อยู่นั่นละ อมทุกข์อยู่เพราะอะไร อมทุกข์อยู่เพราะมันอยู่
ได้อำนาจของกิเลสตัณหาความทะยานอยากไง แล้วศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้ามาก็กล่าวตัวว่าเป็นสติปัญญาของตน

มันเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงจำธรรมวินัยๆ ไว้ องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ภาคปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ศึกษามาแล้ว ศึกษามาเป็นการทรงจำธรรมวินัย
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง แล้วให้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

ถ้าจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แล้วจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตั้งแต่ตรงไหน มันก็
เป็นประเพณีเป็นวัฒนธรรมทั้งนั้นนะ

เวลาครูบาอาจารย์ของท่านบอกว่า เวลาฝึกหัดการประพฤติปฏิบัติก็ปฏิบัติพอ
เป็นพิธี

พอเป็นพิธีเพราะอะไร

เพราะอย่างนี้แหละ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านถึงวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ คำว่า “วาง
ข้อวัตรปฏิบัติไว้” เพราะอะไร

เพราะท่านศึกษาค้นคว้าแล้วฝึกหัดปฏิบัติมา เวลาฝึกหัดปฏิบัติมา กว่าจะทำให้ความ
สงบของใจเข้ามาได้ เวลาทำความสงบของใจเข้ามาๆ เห็นไหม เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่
มั่น ท่านปรารภเป็นพระโพธิสัตว์ เวลาพระโพธิสัตว์ เวลาจิตมันสงบระงับแล้วมันก็ส่งออก
กันทั้งนั้นนะ

คำว่า “ส่งออก” คือว่าออกไปศึกษาค้นคว้า ออกไปหาคุณงามความดี คุณงามความดี อย่างนั้นมันเป็นคุณงามความดีของพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ก็เป็นผู้ชักนำ เป็นสายบุญสายกรรมเพื่อให้คนที่ทำบุญกุศลของมันขึ้นมา เป็นสายบุญสายกรรม

แล้วสายบุญสายกรรมมันก็ส่งออกทั้งนั้นนะ ทำคุณงามความดีทั้งนั้นนะ แล้วจะทำความสงบของใจให้มาเป็นสัมมาสมาธิ เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันศึกษาค้นคว้ามา มันลองผิดลองถูกมาทั้งนั้นแหละ

แล้วลองผิดลองถูกมาแล้ว ถ้ามันเป็นความถูกต้องชอบธรรมมันคืออะไร

ถ้าความถูกต้องชอบธรรมของมัน ก็ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับเข้ามาแล้วมันจะมีความสุขของมัน แล้วความสุข เวลามันออกฝึกหัดปฏิบัติมันจะไปรู้ไปเห็นอย่างไร ถ้ามันรู้มันเห็นอย่างไร เห็นใหม่ เวลาประพฤติปฏิบัติ ตถาคพหาน สมุจเฉตพหาน

การพหานกิเลส เป็นการพหานกิเลสของชั่วคราวๆ พอของชั่วคราวอย่างนั้น ถ้ามันรู้มันเห็นกิเลสตามความเป็นจริงใจ

ถ้ามันไม่รู้ไม่เห็นกิเลสตามความเป็นจริง มันให้กิเลสมันหลอก มันปลิ้นมันปล้อน มันพลิกมันแพลงตลอดไป คนที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ๖ ปี ทำทุกกิริยาขนาดไหน ทำมาน้อยขนาดไหน มันก็เป็นเรื่องฉานโลกีย์ เรื่องโลก ไม่ใช่เรื่องธรรม

เวลามันจะเป็นธรรมๆ ขึ้นมา บุญเพนิวาसानุสสติญาณ จุตูปปาตญาณ อดีต อนาคต บุญเพนิวาसानุสสติญาณ ระลึกอดีตชาติตั้งแต่พระเวสสันดรไปไม่มีต้นไม่มีปลาย ดึงกลับมา พอดึงกลับมา มัชฌิมยาม เวลาจุตูปปาตญาณ มันก็ส่งไปอนาคต ก็ดึงกลับมา เวลาถึงอรุณมันจะรุ่ง ดอกบัวบานท่ามกลางหัวใจขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาสวักขยญาณ ทำลายอวิชชา เวลาทำลายอวิชชา เห็นใหม่

บุญเพนิวาसानุสสติญาณ ระลึกอดีตชาติ จุตูปปาตญาณ พระโพธิสัตว์ๆ เวลาทำความสงบของใจเข้ามา มันก็ส่งออกไปธรรมชาติของมันไป แล้วเวลาจะดึงกลับมา ดึงกลับมา

อย่างไร แล้วเวลาจะรักษาหัวใจของตนให้มันเป็นสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ให้เกิดวิปัสสนา คือสติปัญญาที่รู้แจ้งแทงตลอดในกิเลสในหัวใจของตน

มันสมบุกสมบัน มันมีการกระทำมามากน้อยขนาดไหน ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นข้อเท็จจริงจากใจดวงนั้น ถ้าเป็นข้อเท็จจริงจากใจดวงนั้น ใจมันมีสติปัญญา มีวิธีการดับทุกข์ด้วยมรรค ๘ ด้วยความถูกต้องชอบธรรม มันทะลุทะลวงไปในกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

แล้วถ้ามันเป็นจริง เป็นจริงอย่างไร

ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา มันก็ถูกลู่ถูกลงไปอย่างนั้นแหละ ถ้ามันถูกลู่ถูกลงไปให้กิเลสมันเปลี่ยนมันปลี่ยน มันหลอกมันลวงในหัวใจของตนโดยไม่รู้ตัวนะนะ ไม่รู้หรอก กว่าที่จะรู้ๆ จะรู้เพราะเหตุไร

ปัจจัยตัดตั้ง สันติวิโก

เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น ให้เชื่อผลของการประพฤติปฏิบัติของตน

กาลามสูตรๆ ห้ามเชื่อ ห้ามเชื่อ ห้ามเชื่อ แล้วเวลาปฏิบัติไปไม่ใช่ห้ามเชื่อ นอนจมกับมันไปเลย เพราะเราเห็นเองเอง ใจ ความรู้ พอเห็น เห็นจริงๆ แต่กิเลสมันพาเห็น มันไม่จริงหรอก ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมามันถูกลู่ถูกลงทั้งนั้นนะ ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา

ถ้ามีอำนาจวาสนาขึ้นมา มันตรวจสอบมันทดสอบมาแล้วมันไม่ใช่ มันไม่ใช่เพราะอะไร เพราะมันเกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันมีของมันอย่างนี้ แล้วถ้ามันมีอย่างนี้ แล้วมันสิ้นสุดไปแล้วมันเหลืออะไร มันเหลือแต่ความไม่รู้ใจ ไม่รู้คืออวิชชาใจ อวิชชาคือพญามารใจ ก็เจ้าวัฏจักรใจ จบ ปฏิบัติมาแล้ว แล้วอันนี้อยู่อย่างนั้นนะ

แต่เพราะมีครูบาอาจารย์ กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง หนหนึ่งๆ เพราะครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านประพฤติปฏิบัติมา ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงๆ

แล้วเวลาคฐาอาจารย์ที่เป็นสัจจะเป็นความจริง เวลาฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าไม่มีครูไม่มีอาจารย์ มันก็มีพระไตรปิฎก มีธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาที่กลางพระพุทธรูป ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ใครมีอำนาจวาสนาจะขุดคุ้ยค้นคว้าได้มากน้อยขนาดไหน

ถ้ามันขุดคุ้ยค้นคว้าขึ้นมา เห็นไหม ถ้าเราเป็นมนุษย์ เราศึกษาทางประวัติศาสตร์ได้ เราศึกษาทางประเพณีวัฒนธรรมที่เขาทำกันมาๆ ทำมาแล้วได้อะไร ทำมาแล้วมันสิ้นสงสัยตรงไหน ถ้ามันไม่สิ้นสงสัย แล้วจะตอบกัลบุตรสุดท้ายภายหลังอย่างไร

เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ นี่ใจ เอตทัคคะ ๘๐ องค์ พระกัสสปะเป็นเลิศในทางธุดงค์วัตร เวลาฝึกหัดปฏิบัติ เวลาบวชเมื่อมีอายุมากแล้ว บวชเมื่อแก่ เวลาขอธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป แล้วเข้าป่าเข้าเขาไปฝึกหัดปฏิบัติ ถือธุดงค์วัตรๆ เวลาสิ้นกิลเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทักเลย

“กัสสปะ เธออายุเท่าเรา ๘๐ ปีเหมือนกัน ทำไมถึงต้องถือธุดงค์วัตร ทำไมผ้าถีนผ้า ๓ ผืน แล้วจีวรปะแล้วปะเล่าจน ๔ ชั้น”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขอแลกเปลี่ยนเลย ขอแลกเปลี่ยนจากพระกัสสปะ

กัสสปะ เธอทำอะไร

ทำไว้เพื่ออนุชนรุ่นหลัง ไว้ได้เป็นแบบอย่างไง

เวลาเลิศในทางธุดงค์วัตร พระกัสสปะ พระกัสสปะเป็นพระอรหันต์ เลิศในทางธุดงค์วัตร แล้วพระกัสสปะสร้างบุญกุศลมา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานไป เวลาพระอานนท์เวลาค่ำครวญ อยากให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอบรมบ่มเพาะต่อไป

“อานนท์ เราบอกเธอแล้วใช่ไหมว่าเราเอาแต่ของเราไปเท่านั้น เวลาอีก ๓ เดือนข้างหน้า เขาจะมีการสังคายนา เธอจะได้เป็นพระอรหันต์ในวันนั้น”

พระกัสสปะ เวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว เวลาออกพรรษาแล้วจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เวลาไปแล้วไปสวนกับประชาชนเขา กลับจากงานศพขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง บอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพิ่งปรินิพพานไปไง

พระที่มาด้วยกัน ผู้ที่เป็นธรรมก็ปลงธรรมสังเวช ผู้ที่ยังประพฤติดิปฏิบัติไม่ได้ก็มีความเศร้าใจ ปุณฺณคนหนาก็ร้องไห้คร่ำครวญ

หลวงตาองค์หนึ่งบอกว่า ร้องไห้ไปทำไม พระพุทธเจ้านิพพานไปแล้ว ต่อไปนี้จะได้อยู่ด้วยความสุขความสบายเสียที องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ ใสนั่นก็ไม่ได้ ไสนี้ก็ไม่ได้ จ้าจ้จ้าไซ่อ้อยอย่างนั้นนะ

พระกัสสปะได้ยินอย่างนั้นมันสะเทือนใจ พอสะเทือนใจถึงตั้งใจไว้ว่า ถ้าเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแล้ว ๓ เดือนข้างหน้าเราจะพยายามรวบรวมธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพิ่งปรินิพพานไป พระหลวงตาก็มีความรู้ความเห็นอย่างนั้นแล้ว มันสะเทือนใจ มันเศร้าใจไป

ผู้ที่มีอำนาจวาสนาเขาสะเทือนใจของเขา เพราะอะไร

เพราะสิ่งที่เวลาประพฤติดิปฏิบัติขึ้นมา กิเลสค้นหาความทะยานอยากในหัวใจมันปลิ้นปล้อนขนาดไหน แล้วนี่เป็นลูกศิษย์ลูกหาของพระกัสสปะเสียด้วย แล้วเวลาสิ่งที่สะเทือนใจๆ ก็พูดในวงพระที่ให้ได้ยินต่างหาก

ทั้งๆ ที่เวลาเป็นจริงเลิศในทางอุดมคติ เวลาถืออุดมคติที่เลิศขึ้นมา เพราะถือจริงถือจัง แล้วฝึกหัดตามความเป็นจริง แล้วเวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เวลาสิ้นกิเลสไป สิ้นกิเลสเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ รับรอง

“กัสสปะเอ๋ย เธอก็อายุเท่าเรา ๘๐ ปีเหมือนกัน แต่ทำไมต้องมาถืออุดมคติอยู่อย่างนี้”

เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้พยากรณ์ว่า เธอก็เป็นพระอรหันต์เหมือนเรา ถือไว้อนุชนรุ่นหลัง อนุชนได้เห็นแบบอย่าง ได้เวลาประพฤติปฏิบัติได้ มีตัวอย่าง สิ่งดีเพื่ออนุชนรุ่นหลังๆ

นี่เหมือนกัน กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญขึ้นอีกหนหนึ่ง ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติศึกษาค้นคว้ามาด้วยความทุกข์ความยากมากมายขนาดไหน

ความทุกข์ความยาก ความทุกข์ความยากไม่ใช่ความทุกข์ความยากแบบสังคมแบบโลกเขา ความทุกข์ความยาก ความทุกข์ความยากเพราะกิเลสมันดิ้นมันรนของมัน มันปลิ้นมันปล้อนของมัน มันพลิกมันแพลงในหัวใจของตน แล้วมันหลอกมันลวงขนาดไหน

แล้วคนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันต้องมีอำนาจวาสนาขึ้นมา เพราะความรู้ความเห็นของตนที่มันปลิ้นมันปล้อน มันหลอกมันลวง มันเกิดจากเรา แล้วเราไปรู้ไปเห็น เราไม่เชื่อมันใช่ไหม

ถ้าเป็นครูบาอาจารย์นะ เวลาเห็น เห็นจริงไหม จริง แต่เราไม่เชื่อมัน เพราะอะไร เพราะมันถูฏัก มันพาเราทุกข์เรายากมาทุกภพทุกชาติ แล้วเกิดมาชาตินี้เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาแล้วมันยังมาปลิ้นมาปล้อนเราขนาดนี้ ถ้ามันปลิ้นมันปล้อนเราขนาดนี้ เราจะเชื่อมันได้อย่างไร

ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนาก็เชื่อไปแล้ว เวลามันเชือก้นไป เห็นไหม เวลากิเลสไป กิเลสมันปลิ้นมันปล้อนของมัน มันทุกข์มันยากทั้งนั้นนะ ถ้ามันทุกข์มันยาก เวลามันปลุกเสก มันปลุกมันเสกของมันด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่าน ท่านโดนกิเลสมันปลุกมันเสกมาพอแรงมาแล้ว มันปลุกมันเสกขนาดไหน ท่านก็ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา นี่มันรู้เท่ามัน

ถ้าเป็นธรรมๆ ธรรมมันขุดมันคุ้ย มันขุดมันคุ้ยกิเลสในใจมันของตนไง

ถ้ากิเลสมันปลุกมันเสกเพราะอะไร

เพราะกิเลสมันจมลึกอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกนั้น ถ้ามันจมลึกอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกนั้น หลวงปู่มันเวลาท่านปฏิบัติไปแล้วท่านบอกว่า บ้านของอริยาคือรู้ติจิต

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส

จิตเดิมแท้ๆ เวลาทำความสงบของใจเข้ามา จิตผ่องใส จิตสว่างไสว

สว่างไสว จิตสงบแล้วมันจะรู้มันจะเห็นของมัน แล้วมันก็เป็นที่อำนาจวาสนาของคนด้วย

แต่ถ้ามันเป็นมรรคเป็นผลนะ มันรู้แจ้ง มันส่องสว่างด้วยสติด้วยปัญญา ปัญญามันเท่าทันกิเลส ถ้ามันวิปัสสนารู้แจ้งแทงตลอดในหัวใจของตน มันรู้แจ้งด้วยสติด้วยปัญญา สติปัญญาขึ้นมา มันเป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่ตื่นเต้นไปกับมัน เว้นไว้แต่ ถ้าเวลามันชำระล้างกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เวลากิเลสมันขาดๆ มันมหัศจรรย์ในหัวใจของตน

แต่เป็นเรื่องธรรมดาๆ มันไม่มีอะไรวิเศษวิโสไปหรอก

แต่ถ้ากิเลสมันเสกเป่านะ เวลามันปลุกเสกๆ มันปลุกเสกด้วยความกะล่อนด้วยความปลิ้นความปล้อน ด้วยมันพลิกมันแพลงไป

สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา เวลาสุตมยปัญญาศึกษาธรรมะศึกษาโดยสุตมยปัญญา ศึกษาเล่าเรียนมา ฟังธรรมๆ มันก็เท่ากับเรียนปริยัตินั้นแหละ

เวลาฟังธรรมๆ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่ท่านเทศน์ว่าการ ถ้าสิ่งไหนสำคัญท่านข้ามไปๆ ท่านบอก กิเลสมันร้ายนัก กิเลสนี้ตัวร้าย

ถ้ากิเลสตัวร้ายมันได้ยินได้ฟังไป มันเอาไปปั้นไปแต่ง มันไปปลุกเสก ปลุกเสกว่าเป็นธรรมของตนๆ มันปลุกมันเสกมามันสมบุญแบบของมันใหม่

แต่ถ้าเป็นหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มัน ครูบาอาจารย์ของเราไม่ปลุกไม่เสก เอาความจริง เอาความจริงนะ

เวลาจิตมันฟุ้งมันซ่าน จิตมันทุกข์มันยาก มันทุกข์มันยากขนาดไหน เวลาเกิดเป็นมนุษย์ไป พอเป็นมนุษย์ขึ้นมา ทำหน้าที่การงานของเราเพื่อหาปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิต เวลาสิ่งมีชีวิตนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้ว ผลของวิญญะๆ กำเนิด ๔ ในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ แล้วเกิดในภพโดยชาติใด อาหารของเขา กวฬิงการอาหาร วิญญานาหาร ผัสสาหาร มโนสัญญาเจตนาหาร อาหารที่จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิญญะ เวลาพรหม เทวดา มันมีอาหารแตกต่างกับมนุษย์

มนุษย์เรามีกวฬิงการอาหาร มีอาหารเป็นคำข้าว เหมือนกับเดรัจฉานเพราะอบายภูมิ แต่เวลาลงนรกอเวจีไป ของเขาก็เป็นวิญญานาหาร เป็นนามธรรม มันไม่ใช่อาหารเป็นคำข้าวอย่างนี้

นี่พูดถึงว่าจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิญญะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้สิ้นแล้ว ในธรรมและวินัยในพระไตรปิฎกไว้ ถ้ากำเนิด ๔ อาหาร ๔ แล้วกิเลสมันอยู่ไหน

โดยสุตมยปัญญา โดยการศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เข้าใจทั้งนั้น ในภพโดยชาติ โดยความเป็นอยู่ในวิญญะ

เวลาหลวงปู่มั่นท่านสวดมนต์ เห็นไหม หลวงตาท่านพูดประจำ หลวงปู่มั่นชอบสวดมหาสมัย

มหาสมัยเวลาสวดนี้ไง นี่ผลของวิญญะ พรหมก็มา เทวดาก็มา พรหมชั้นไหนล่ะ มหาสมัยนะ เขาเกิดอย่างไร เขาอยู่อย่างไร ภพชาติอย่างไร ถ้าศึกษามาในภาคปริยัติมันก็เข้าใจของมัน แต่ในภาคปฏิบัติล่ะ

ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

เรียนปริยัติศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วบรรลุธรรมไม่มี สุตมยปัญญา ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปฏิเวธคือความรู้แจ้ง รู้แจ้งอย่างไร ให้กิเลสมันปลิ้นมันปลี่ยนซะใหม่ เวลาฝึกหัดปฏิบัติ กิเลสมันปลุกเสกเลย มันปลุกเสกขึ้นมา เวลาคนทำความ

สงบของใจเข้ามา ใจสงบแล้วมันรู้มันเห็นอะไรของมัน มันมหัศจรรย์ มันแปลกประหลาด มหัศจรรย์ แล้วเชื่อมั่นนะ นั่นมันปลุกเสก ปลุกเสกนั้นกิลเลสทั้งนั้น

ถ้ามันเป็นธรรมๆ เวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมา ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของ ใจๆ เวลาใจปฏิบัติ จิตตภาวนาๆ จิตอยู่ไหน จิตเป็นอย่างไร

สิ่งที่คิดๆ เวลาคิดมันก็คิดด้วยสมอง คิดด้วยจินตนาการทั้งนั้นนะ ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากจิต ไม่ใช่เกิดจากสมอง จิตตภาวนาๆ ภาวนาอย่างไร

ถ้าภาวนานะ ครูบาอาจารย์ท่านให้ทำความสงบของใจเข้ามา แล้วเวลาทำความสงบ ของใจเข้ามาด้วยสติด้วยปัญญาของเรา ด้วยอำนาจวาสนาของเรา

เราฝึกหัด พระบวชใหม่ๆ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโอ แล้วถ้าไม่ได้ก็ใช้ ปัญญาๆ ก็ปัญญาอบรมสมาธิ ทำความสงบของใจให้ได้บ้าง ถ้าใจสงบแล้วพอยู่พอกิน พอย อยู่พอกินโดยชาวพุทธ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ หรือหัวใจของสัตว์โลก ไม่ใช่ เอมมนุษย์ี่เหมีน เอมมนุษย์ทั้งตัวนี้ไปหรอก เอาหัวใจของเขา เอาจิตที่เวียนว่ายตายเกิดใน วิภวณะ

พอพิจารณากายๆ ร่างกายมีแต่ของโสโครก ทวารทั้ง ๖ ี่ทั้งนั้น ี่หู ี่ตา ี่เหงื่อ ี่ไคล ี่ทั้งนั้นนะ มีแต่ของเหมีนๆ แล้วมันจะบรรลุธรรมตรงไหน

เวลาบรรลุธรรมๆ จิตต่างหากที่มันจะบรรลุธรรม

แล้วจิตของคนอยู่ไหน

ฉะนั้น เวลาบวชมาแล้วฝึกหัดปฏิบัตินะ ทำความสงบของใจเข้ามาเถอะ ถ้าใจสงบ ะจับได้มันจะเห็นเลย อ้อ! นี่ไง ใจเป็นอย่างไร

ครูบาอาจารย์ พระกรรมฐาน เวลาเทศนาว่าการเขาเริ่มต้นตั้งแต่ศีล สมาธิ ปัญญา ไม่ต้องมาอธิบายว่าศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ มันเป็นสัญญาตญาณของมนุษย์

เวลาหลวงปู่ขึ้นท่านพูดไป ธรรมชาติของมนุษย์ หัว ๑ แขน ๒ ขา ๒ คีล ๕ สมบูรณ์แบบมาโดยธรรมชาติ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปขอศีลจากใคร

เวลาครูบาอาจารย์ของเราเวลาเทศนาว่าการ ไม่ให้ศีล มันจะเหลือศูนย์ แต่ถ้ามันวิริติโดยเจตนาของมัน สมบูรณ์แบบ

ศีลเกิดจากวิริติ เกิดจากจิตจะทำ ถ้าทำแล้วนะ มันสมบูรณ์แบบของมัน ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติ เวลากิเลสมันปลิ้นมันปล่อนไป มันจะปลุกเสกไป กิเลสมันพลิกมันแปลงขึ้นมา เห็นไหม

สงฆ์บวชเป็นพระ ศีล ๒๒๗ ศีล ๒๒๗ คือข้อห้ามไม่ให้มันปลุกเสก นี่มันปลิ้นมันปล่อน กล่าวตู่พุทธพจน์ สิ่งใดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติมันแก่ สิ่งใดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้แล้วมันไม่เอา มันไม่เอาเพราะอะไร เพราะมันเป็นรั้วรอบขอบชิดให้กิเลสมันเดินไม่ได้

แล้วพยายามฝึกหัดทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา อย่าให้กิเลสมันปลุกเสก

เวลามันปลุกเสกๆ มันปลุกเสกโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ความโลภ ความโกรธ ความหลง หลงไหลได้ปลื้ม หลงในตัวเอง หลงในอารมณ์ หลงในความรู้สึก แล้วกิเลสมันจมลึกอยู่กลางหัวใจ

สมาธิยังทำไม่เป็น สิ่งที่ทำเพราะกิเลสมันหลอกไป ว่างๆ ว่างๆ ไปตามอารมณ์นั้นแหละ หลับตาแล้วรู้เห็นไปหมดละ ลืมตาเจอ ไม่รู้อะไรเลย แล้วสติปัญญาอยู่ไหน

สติปัญญาอยู่ในการเคลื่อนไหว การเหยียด การคู้ การดำรงชีวิตนั้นนะ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ นี่พระปฏิบัติ

นักปฏิบัติของเขา เขาจะมีสติปัญญาของเขา การเหยียด การคู้ การเคลื่อนไหว เขาพร้อมไปด้วยสติปัญญาของเขา ฝึกหัดจนมีความชำนาญของมัน ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา

กิเลสมันจะมาปลุกเสกอะไรได้ กิเลสต้องสงบตัวลง กิเลสสงบตัวลงไง สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แค่อึดสงบระงับนั้นนะ

แล้วถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่เป็น มันเจริญแล้วเสื่อม พอจิตมันเสื่อม กรรรมฐานมันเสื่อม เวลาทำความสงบของใจของตัวเองได้ ให้กิเลสมันปลุกมันเสก มันปลุกมันเสกมันก็ปั่นแต่ง มันก็ปลิ้นปล้อน สงบทีหนึ่งก็ได้บรรลุดุรรรมหนหนึ่ง สงบทีหนึ่งคือชำนาญในวิธี

ครูบาอาจารย์ของเราท่านปฏิบัติ ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง การประพฤติปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมง ทางของคฤหัสถ์เป็นทางคับแคบ คับแคบเพราะเขาต้องทำหน้าที่การงานของเขา เขาต้องทำมาหากินของเขา เขาต้องแบ่งเวลามาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเขา เวลาเขาเล็กน้อยของเขา เวลาเขาทำหน้าที่การงานของเขา เวลาถ้ามีสติมีปัญญาตรึกในธรรม เขาก็เห็นว่าคุณค่าของธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่ามันเป็นสัจธรรม มันเป็นความจริง

ไ้ความเป็นอยู่ของมนุษย์ ความเป็นอยู่ของเรามันเป็นสมมุติทั้งนั้น เวลาทำหน้าที่การงานขึ้นมา ผลตอบแทนขึ้นมาได้มาน้อยแล้วแต่ผลตอบแทนที่ได้มากได้น้อยอันนั้น แล้วนี่มันเวลาตอบแทนขึ้นมา เวลาทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ สิ่งผลตอบแทนมันก็มากมาย เวลาทำในสิ่งใดแล้วที่มันขัดมันแย้งขึ้นมา แม้ถึงกับเข้าเนื้อขาดทุนก็ได้ นี่มันเป็นเรื่องสมมุติๆ สมมุติโลกทั้งนั้นเลย

แล้วถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันก็รำคาญ อยากรจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา อยากรได้ข้อเท็จจริงไง อยากรได้อริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ อยากรให้จิตใจนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ มันก็เป็นความปรารถนา เป็นสิ่งที่อธิษฐานว่าอยากรให้ได้เป็น เห็นใหม่ ทางของคฤหัสถ์เป็นทางคับแคบ คับแคบเพราะเวลา คับแคบเพราะหน้าที่การงาน

ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวางไป ประพฤติปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมง ถ้า ๒๔ ชั่วโมงฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ดูแลหัวใจของตนขนาดไหน ถ้ามันดูแลหัวใจของตนขนาดไหน ไม่ให้กิเลสมันปลุกเสก ไม่ให้มันปลิ้นปล้อนไป ถ้ารู้เห็นสิ่งใด จริงหรือ

ถ้ามันมีความจริง เวลาทำความสงบของใจเข้ามาได้ เดี่ยวมันก็คลายออกมา คำว่า “คลายออกมา” ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติ ท่านมีประสบการณ์ของท่านโดยข้อเท็จจริงอยู่แล้ว เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำความสงบของใจเข้ามาได้

เวลาสงบแล้ว แล้วมันไปไหน

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ แต่ถ้ากิเลสมันปลุกมันเสกขึ้นมา เวลามันสงบทีหนึ่ง มันก็หลงตัวมันเองทีหนึ่งว่า โอ้ย! มันบรรลुरुธรรมๆ บรรลुरुธรรมด้วยการปลุกเสก เสกโดยกิเลสตัณหาของตัว โดยกิเลสที่มันจมลึกอยู่ในจิตอันนั้น แล้วจมลึกอยู่ในหัวใจดวงนั้นมันพลิกมันแปลงขึ้นมา แล้วมันก็ปลุกเสกโดยกิเลส มันไม่ได้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม

ถ้ามันปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เห็นไหม เราฝึกหัดของเรา บวชมาแล้ว เกิดเป็นคนใจ คนไม่ท้าว ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา ความเป็นมนุษย์ มนุษย์แล้วมีสติมีปัญญา มีสมอง จะหาความจริงของตนไฉ

เวลาศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นภาคปริยัติ เป็นความทรงจำๆ ก็ทรงจำมาจากสมอง ทรงจำมาจากการศึกษา ทรงจำมาจากการวิเคราะห์วิจัย มันก็เป็นเรื่องสามัญสำนึกของมนุษย์เท่านั้นนะ สามัญสำนึกของคน นี่เรื่องโลกียะ เรื่องโลก โลกๆ ศึกษาธรรมะโดยโลก โดยโลกแล้วก็มีอวิชา อวิชาคือพญามาร พญามาร มันจมลึกอยู่ในรู้ ตีจิต แล้วมันก็ปลิ้นปล้อน มันก็พลิกแพลง แล้วเราก็หลงไหลไปกับมันไฉ นี่ไฉ กิเลสมันเสก

แล้วถ้ามันมีดมันบอด เสก มันปลุกเสกให้ว่าเป็นธรรมๆ แล้วมันก็จะเสกเป่า เสกเป่าออกไปเลยนะ กลายเป็นว่าเทศนาว่าการขึ้นมาด้วยความลุ่มหลง โดยความมืดบอดของอวิชา ของมาร แล้วมารมันก็ปลิ้นปล้อนไป

เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการไฉ ผู้รู้เขามีนะ เขาฟังออกหมดละ เว้นไว้แต่คนไม่รู้ ถ้าไม่รู้มันก็เป็นนิยายธรรมะไฉ เสกเป่า เป่ากระหม่อมเลยนะ ดูสิ เวลาไปหาครูบาอาจารย์ ฟันน้ำมากเลย เสกเป่า มันจะเจริญงอกงาม มันจะเป็นมรรคเป็นผล

ไปเอาที่ไฉ มันอยู่ข้างนอก มันส่งออกไปแล้ว ความส่งออกเป็นสังคัม เป็นกระแสสังคัมโลก การประชาสัมพันธ์

ถ้าเป็นข้อเท็จจริง พังทรรณๆ โอกาสของการพังทรรณ สัจธรรมจากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจดวงนั้นเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าเราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา เราไม่ได้หรอก เวลาจะรู้ได้ขึ้นมาจากความเป็นจริง อตตาทิ อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

เวลาตนฝึกหัดๆ แต่ความล้มลุกคลุกคลานใครก็รู้ได้ ความไม่เอาไหนในหัวใจของตน เรารู้ได้ทั้งนั้นนะ เราเป็นคนไม่เอาไหน กิเลสมันเต็มหัวใจ ให้มันเสก ให้มันเป่า ปลุกเสกอยู่อย่างนั้นนะ แล้วเราก็ก้มลุกคลุกคลาน ไม่เป็นความจริงขึ้นมาสักที

ถ้ามันจะเป็นความจริงขึ้นมา หายใจเข้านี้ก็พุท หายใจออกนี้ก็โธ พยายามมีสติปัญญาขึ้นมา ทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ ถ้ามีความสงบของใจเข้ามาให้ได้นะ สงบเล็กๆ น้อยๆ ก็ขณิกสมาธิ ถ้ามันทำต่อเนื่องกันไป มันเป็นอุปจารสมาธิ

ถ้ามันมีอำนาจวาสนาของตนนะ ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ ยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ เพราะเราไม่รู้จักรัจจัตติยของตน ทำความสงบของใจให้มากขึ้นๆ จนมันรวมใหญ่ รวมใหญ่เป็นอัปปนาสมาธิใจ สักแต่ว่าปรากฏ มันมีกำลังของมันใจ

เวลาคลายตัวออกมาพยายามมีสติปัญญาคอยสังเกต สังเกตจิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นจิตเป็นมรรค แค่จิตเห็นจิตมันสะเทือนใจ มันสะเทือนใจได้ ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาแล้วนะ ทำไมเราโง่ได้ขนาดนี้ ทำไมเราติดอึดด้านกับกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

กิเลสมันจมปลักอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก แล้วมันก็ปลุกเสกๆ ใจคนไม่มีอำนาจวาสนาก็ไหลตามมันไป ไหลตามไปๆ

ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับแล้ว มันอยู่อย่างนั้นไม่ได้หรอก มันอยู่อย่างนั้นไม่ได้ ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาแล้ว สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ แต่ถ้ามีสัมมาสมาธิ มันจะมีกำลังของมัน ถ้ามีกำลังของมันนะ คนที่มีกำลัง คนที่มีสติปัญญา มันจะศึกษาค้นคว้า มันจะค้นหา มันจะค้นหากิเลสได้

แต่ความสงบของใจนั้นมันจะอยู่คงที่กับเราตลอดไปได้ไหม มันเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปไม่ได้ เขาถึงว่าธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุแห่งความสงบมันต้องมีสติ เหตุแห่งความสงบมันต้องมีคำบริกรรม

เพราะมันไม่ยอมบริกรรม เพราะมันทิ้งคำบริกรรม มันมีแต่อารมณ์ แล้วมันตามอารมณ์นั้นไป ว่างๆ ว่างๆ หลับหมด หลับ หลับจนกรนนะ แล้วหลับก็เข้าใจว่าอาการหลับนั้นเป็นสมาธิ แหม! วันนี้นั่งสมาธิมีความสุขมาก แหม! นั่งสมาธินะ มันลงลึกมากเลย

ดูกิเลสมันปิดหูปิดตาสิ

มันจมลึกอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก เพราะมันจมลึกอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกแล้วมันก็ปลุกเสก เสกเพราะมันหลอกจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นโดนหลอกแล้วเคลิบเคลิ้มไปกับกิเลสอันนั้น เคลิบเคลิ้มไปกับกิเลสอันนั้นนะ แหม! วันนี้ภาวนาดีดี เพราะอะไร มันตกภวังค์ มันนั่งหลับ หลับโดยไม่รู้ตัว แล้ววาสนาน้อยมาก

ถ้ามีवासนาขึ้นมา ทำไมไม่ฉนสนเทห์เลยละ แล้วเวลาจะเอาความสงบของใจให้ได้ ทำความสงบของใจให้ได้ เวลาแก้การตกภวังค์ แก้ให้มันตื่นรู้ ตื่นรู้โดยความสงบ ตื่นรู้ด้วยคำบริกรรม ตื่นรู้ให้มันรู้ตัวของมัน แล้วให้สงบระงับเข้ามา ถ้ามันสงบระงับเข้ามา มันมีสติสัมปชัญญะตลอด

คำบริกรรมถ้ามันกลมกลืน หยาบ กลาง ละเอียด มันเท่าทัน

หยาบ หยาบขนาดไหนก็ต้องหยาบ หยาบเพื่อไม่ให้มันหลับ หยาบๆ นี่แหละเพื่อไม่ให้มันหลับ แล้วมันก็ฝึกเคืองมาก มันอึดๆ มาก แต่ต้องทำ ถ้าไม่ทำ ไม่สามารถฟื้นฟูให้จิตของเราตื่นรู้ได้ มันจะจมหายไปกับภวังค์ มันจะจมหายไปกับความหลับไหล แล้วไม่รู้ว่ามีมันหลับ ก็คิดว่าความหลับนั้นเป็นสมาธิ โอ้โฮ! มหัศจรรย์

แต่ถ้าวันไหนรู้นะ เสร้า เสร้าแล้วแก้ได้ยาก แก้ให้หายจากการตกภวังค์ แล้วพอตกภวังค์ เหมือนคนนั่งหลับ ไม่เหมือน นั่งหลับเลยละ แล้วเพื่อเจ้อเพื่อฝัน ฝันนู่นฝันนี่ ฝันสุกฝันดิบ กิเลสมันปลุกเสก

อาการการประพฤติปฏิบัติธรรมมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างนี้หรือ ถ้าใช่ใช่พรเขาก็เป็นคนเกิดเป็นมนุษย์ทำหน้าที่ทำงานมันก็ทุกข์ก็ยากอย่างนั้นนะ คนชั่วบรกดเขาก็หลับใน หลับในอุบัติเหตุทั้งนั้นนะ แล้วนี่นั่งหลับ มันจะเอาอะไรมา แล้วนั่งหลับ ไม่รู้ว่่านั่งหลับไป มันถึงเพ้อเจ้อ

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ เขาแก้ของเขา เวลาแก้ของเขานะ แก้ให้พ้นจากการตกภวังค์ ถ้ามันจะมีความสงบระงับเข้ามา นี่ไง มันจะเข้าสู่สังขาร

เวลากิเลสนะ มันจมลึกในใจ แต่ธรรม ธรรมะเวลาจิตเป็นสมาธิแล้วมันจะขุดคุ้ยค้นคว้าจะแสวงหา ถ้าขุดคุ้ยค้นคว้าขึ้นมามันจะเป็นธรรม มันไม่ใช่ให้กิเลสมันปลุกเสกปลุกเสกโดยกิเลสมันเป่ากระหม่อม เป่าให้จิตอยู่ในอำนาจของมัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภณารือสัตว์ชนสัตว์ๆ รือสัตว์ก็รือหัวใจของสัตว์โลก

สัตว์โลกเกิดมามีกายกับใจๆ เวลาฝึกหัดปฏิบัติ เวลาครูบาอาจารย์ท่านให้ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ทำความสงบของใจเข้ามาเป็นสมถกรรมฐาน เป็นพื้นฐานแห่งการประพฤติปฏิบัติ

ถ้ามันมีพื้นฐานในการประพฤติปฏิบัตินะ เริ่มต้นจากจิตตภาวนาๆ ถ้าจิตตภาวนา จิตมันไม่ให้กิเลสมันปลุกเสก ปลุกเสกให้มันหลับให้มันไหล ให้มันตกภวังค์ ให้มันเคลิบเคลิ้มไปกับอารมณ์ความรู้สึกของตน แล้วมันก็นั่งเรื่องแต่งเรื่อง แล้วก็เชื่อ เชื่อ เป็นอย่างนั้นหรือ เวลากิเลสมันปลุกเสกนะ เพราะมันเชื่ออย่างนั้น

แล้วคนที่มีความวิสาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะสร้างอำนาจวาสนามา เพราะปรารภนาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวา พระอรหันต์ต้องแสนกับๆ ใจ เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านสร้างอำนาจวาสนามา มันมีสัจจะมีความจริงของท่าน ท่านมีสัจจะมีความจริงของท่าน มันมีสัจจะ จิตมีสติปัญญา มีกำลังที่จะศึกษาค้นคว้าได้

ไอ้พวกปลุกชนคนหนานั่นนะ เวลาจิตมันหลับไหลไป “มันเป็นสมาธิ มันมีความสุข”

ความสุกมันนั่งหลับ มันตกวงค์ แล้วเวลามันเพื่อเจ้อเพื่อผ่นขึ้นมา เสร็จแล้วมันได้อะไรมา ได้กิเลสมันปลุกเสกมา ปลุกเสกมาด้วยความเพื่อเจ้อเพื่อผ่นไ้ เวลามันเสกเป่า มันจะโฆษณาชวนเชื่อ พวกเราไม่ต้องมีชนะก็ได้ พวกเราเพื่อเจ้อเพื่อผ่นของเราไปตามแต่กิเลส มันจะปั่นมันแต่ง พวกเรา พวกเสกเป่า

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์นะ เวลาท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงมันแสนยาก คำว่า “แสนยาก” ขึ้นมานะ แล้วจะฝึกหัดปฏิบัติโดยข้อเท็จจริง ถ้าจะฝึกหัดปฏิบัติโดยข้อเท็จจริง ต้องตื่นรู้ ตื่นรู้อยู่ในข้อวัตรปฏิบัติ ข้อวัตรนั้นมันเป็นเครื่องอยู่ของใจ

ฉะนั้น อาวุโสกันเตๆ เขาก็เคารพธรรมและวินัยเพื่อฝึกหัดใจของเขา ถ้าฝึกหัดใจของเขา พระกรรมฐานเขาถึงเคารพบูชากันไ้ เคารพบูชา อาวุโสกันเต ธรรมและวินัยเป็นศาสดา แต่เป็นสัจจะความจริง เขาจะควบคุมดูแลหัวใจของเขา ถ้าควบคุมดูแลหัวใจของเขา เราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราไม่ใช่เคารพเปรตผี พวกที่ประพฤติโดยโลกๆ โดยให้กิเลสมันปลุกเสก แล้วก็เสกเป่า เสกเป่าไปโดยเล่ห์กลของกิเลส เราไม่นับถืออย่างนั้น

เวลาเรานับถืออะ อาวุโสกันเต เรานับถือแต่หัวใจที่มีคุณธรรม หัวใจที่เวลาจิตสงบระงับแล้วเป็นสมาธิ มันก็เป็นสมาธิโดยข้อเท็จจริง สมถกรรมฐาน แล้วถ้าชำนาญในวิธีด้วยการรักษาด้วยการดูแลไ้

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านถาม “จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร”

จิตเป็นอย่างไร คือจิตมันสงบระงับหรือไม่ ถ้าจิตไม่สงบระงับ ใ้บุคคลคนนั้นก็ทุกข์ียากในหัวใจ เวลาคือบุคคลคนนั้นทุกข์ียากในหัวใจแล้วมันแห้งแล้ง หัวใจมันมีแต่ความทุกข์ความยาก

ถ้าความทุกข์ความยาก เขาต้องฝึกหัดของเขา ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เขาต้องสร้างเหตุของเขา เหตุคือข้อวัตรปฏิบัติ เครื่องอยู่ของใจไ้ ให้ใจมันฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ให้มันมีผู้ตื่นรู้

ไม่ใช่หนังก็จะหนังหลับ ปฏิบัติไปแล้วก็ให้กิเลสมันปลุกมันเสก มันก็เพ้อเจ้อ เพ้อเจ้อไป คือกิเลสที่มันจมลึกอยู่ในใจนั้น

กิเลสมันจมลึกอยู่ในใจนั้นมันคืออะไร

มันคือพญามาร พญามารมันมีลูกสาว ๓ คน ความโลภ ความโกรธ ความหลง ใจ มันมีลูกมีหลานของมันนะ มันรัดคอรัดตายอยู่นั่นนะ เพราะรูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

ปุณฺณคนหนา รูป รส กลิ่น เสียงเจ็บปวดแสนร้อนนัก ผีกัดปฏิบัติโดยข้อวัตรปฏิบัติ อยู่กับข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา ดูความสงบ ดูความรุ่มเย็นเป็นสุข ถ้ามีความรุ่มเย็นเป็นสุข เห็นใหม่ รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

เราเท่าทันมันไม่ได้ เราเท่าทันกับกิเลสในหัวใจของเราไม่ได้ เพราะกิเลสในหัวใจของเรา มันมีพญามาร มันมีพ่อเป็นผู้คุมนโยบาย แล้วมันมีลูกสาว ๓ คน ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันยังมีลูกมีหลาน อารมณ์ความรู้สึกที่เกียจคร้านนั้นนะ มันเป็นอารมณ์ที่มันจรมานะ มันเป็นอารมณ์ มันเป็นลูกๆ พัดมาเป็นชั่วครั้งชั่วคราว มันทุกข์มันยากไปทั้งนั้นนะ แล้วจะเอาอะไรไปสู่กับมัน

สติ สติกับศรัทธา ศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย เป็นแก้วสารพัดนึก แล้วคนที่มีการฝึกฝนศึกษาค้นคว้ามากน้อยขนาดไหน

สติ สมาธิ ปัญญา สามารถเป็นรั้วรอบขอบชิด กำจัดความฟุ้งซ่าน กำจัดความเหลวไหล กำจัดความไม่เอาไหน ผีกัดให้มีสติสัมปชัญญะ การเหยียด การคู้ การอยู่ของเรา เพื่อจะพยายามหาจิตของตนให้เจอ พยายามหาจิตด้วยคำบริกรรม พุทโธๆ อานาปานสติ

ถ้าจิตไม่กำหนดลม จิตไม่วิตก วิจารณ์ มันจะมาจากไหน

ถ้าพุทโธ วิตก วิจารณ์ขึ้นมาเพื่อให้มันแสดงตน แสดงตนเป็นตัวเป็นตนของมัน แล้วถ้ามันแสดงเป็นตัวเป็นตนโดยชัดโดยเจนขึ้นมา มันไม่เกลือกกลั้วกับอารมณ์ต่างๆ ที่มันชักลากไปให้กิเลสมันปลุกมันเสกใจ เพราะกิเลสมันปลุกเสกให้เชื่อตามมันด้วยอารมณ์ความรู้สึก ด้วยความอ่อนด้อยของสติปัญญาของตน ก็ไหลตามมันไป

แต่ถ้าเรากำหนดพุทโธๆ เราไม่ไหลตามมันไป เราอยู่กับพุทโธไง ถ้าเรากำหนดลม เรา ก็อยู่กับลมไง โดยสติ โดยปัญญา จะสั้นจะยาว จะชัดจะเจนขนาดไหน ผีกัดๆ จนกว่ามัน จะสงบระงับเข้ามา สงบระงับเข้ามา เวลาสงบระงับเข้ามามันปล่อยวางหมด เห็นไหม

คนที่ฝึกหัดปฏิบัติตามข้อเท็จจริง ลมมันสั้น ลมมันยาว ลมมันเป็นแสงสว่าง ลมมัน ขนาดไหน นั่นละมันจะดึงามขึ้นไป เวลาลมมันละเอียด ละเอียดจนลมมันไม่มีเลย ก็มี สติปัญญา ไม่ใช่ นั่งหลับ ไม่ใช่ ตกกวังค์

นั่งหลับ ตกกวังค์ แล้วกิเลสมันปลุกเสก ปลุกเสกเป็นเรื่องเป็นราว ปฏิบัติแล้ว มหัศจรรย์ ส่งออกทั้งนั้นนะ เวลาครูบาอาจารย์ พังธรรมๆ เทียวติเตียนเขา เวลาตัวเองเป็น จริ่งเป็นจิ้งขึ้นมาก กิเลสมันปั่นมันแต่งให้ทั้งนั้น แล้วก็หลงไหล หลงไหลไปกับความปลุกเสก ของมัน แล้วไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลยหรือ

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรานะ ถ้าทำความเข้าใจได้แล้วฝึกหัด จิตเห็นอาการ ของจิต จิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เห็นกิเลส

ผู้ที่ฝึกหัดไม่เห็นกิเลส ขำระล้างกิเลสได้อย่างไร

คนที่ฝึกหัด เห็นกายๆ นี่แหละ กายที่มีอายตนะทั้ง ๖ มีแต่ขี้ ขี้หู ขี้ตา ขี้จมูก ขี้ฟัน ขี้ เหงื่อ ขี้ไคล ไข้อย่างขี้ๆ นี่แหละ คิดโดยวิทยาศาสตร์ คิดโดยทางการแพทย์ก็รู้ได้ เข้าใจได้ แล้ว เวลาคิดแล้วขะแยง วันหนึ่งอาบน้ำ ๕ หน ๑๐ หน ก็ทำความสะอาดของร่างกายนี้ไง แล้ว มันก็ขับเหงื่อขับไคลออกมาโดยธรรมชาติของมันอยู่อย่างนี้ไง ไม่มีวันจบวันสิ้นใจ ทำจนเป็น เรื่องเคยชิน

เวลาจิตมันเห็นกายนะ อุกคหนิมิต เวลามันแยก มันแยกส่วนของมัน มันเห็นกาย ถ้า เห็นกายโดยจิตเป็นสัมมาสมาธิ จิตเห็นอาการของจิต เวลามันเห็นกายโดยข้อเท็จจริงโดยสติ ปฏิฐาน ๔ เห็นโดยธรรม มันสะท้อนใจ ธรรมมันจะขุดจะคุ้ยไง กิเลสมันจะเสกจะเป่า

แต่ถ้าเป็นธรรมนะ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ เหตุคือสมุทัยต้นหาความทะยานอยาก นิโรธ ดับทุกข์ด้วยมรรค ๘ มรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ดำริชอบ

พระปฏิบัติ พระปฏิบัติเขาเอาจิตใจของเขาประพฤติปฏิบัติจิตตภาวนา ตบะธรรมๆ มันแผดเผากิเลส แผดเผาสิ่งที่มันฟุ้งมันซ่านให้มันสงบระงับเข้ามา ถ้ามันสงบระงับเข้ามา จิตตภาวนาๆ ใช้จิตยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ามันเห็นกาย เห็นกายมันก็สะท้อนกิเลส แล้วเห็นกิเลสด้วย แล้วรู้จักด้วยว่าเห็นกาย

เห็นกายโดยธรรมชาติ เขาเห็นกันทั้งนั้นนะ แล้วถ้ามันเห็นโดยกิเลส ยิ่งเห็นยิ่งให้กิเลส มันเฟื่องฟูขึ้นมา ยิ่งเห็นยิ่งกระเทือน

แต่ถ้าเป็นธรรม เห็นแล้วมันสะท้อน เห็นกิเลส ถ้าเห็นกิเลสจะวิปัสสนาๆ วิปัสสนาอะไร สติชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความชอบธรรมๆ ถ้าสัมผัสมาภิเป็นพื้นฐาน สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา ภาวนามยปัญญา

ปัญญา วิปัสสนาคือการรู้แจ้ง รู้แจ้งอย่างไร รู้แจ้ง มันแยกมันแยะ อะไรเป็นกิเลส กายเป็นกิเลสหรือ

แต่ถ้ามันเห็นกายๆ ถ้ามันเห็นกายโดยเจโตวิมุตติใจ ถ้าจิตสงบระงับ มันเห็นเป็นภาพเลย ถ้าเห็นเป็นภาพเลย แล้วมันแยกส่วนขยายส่วนอย่างไร ถ้าแยกส่วนขยายส่วน ให้มันกลับไปสู่สัจจะความจริงของมัน ถ้ากลับเข้าไปสู่สัจจะความจริงของมัน เห็นไหม

โดยธรรมชาติของเรา ทางกายภาพ ทางโลก คนตายแล้วเดี๋ยวมันก็เปื่อย มันก็เน่า มันก็เหม็น นี่มันโดยธรรมชาติของมัน

แต่ถ้าจิตสงบแล้ว มันเดี๋ยวนั้นๆ เลย เดี๋ยวนั้น ถ้ามันมีสติปัญญา จำพึงไปนะ มันแปรสภาพ พับๆ

ถ้าแปรสภาพ แปรสภาพเพื่ออะไร

สอนจิต นี่คือนิพพาน สอนมันเลย

ไอ้ที่เราเห็น เราเห็น เราเห็นโดยสมอง รู้โดยทางวิทยาศาสตร์ รู้โดยทางโลก มันเป็นเรื่องธรรมดา เข้าใจทั้งนั้นนะ

แต่ถ้ามันไปเห็นจริงๆ มันเร็วกว่านั้น มันทำให้สำรอกให้มันคาย มันสะเทือนใจ มันสะเทือนกิเลส กิเลสมันสำรอกๆ เห็นใหม่ ตักตบกาน เวลามันปล่อยๆ ปล่อยขนาดไหนก็แล้วแต่ ปล่อยก็คือปล่อย แล้ววาสนาของคนส่วนใหญ่ได้แค่นั้นนะ หนสองหนแล้วทำอะไรไม่ได้เลย

ทำอะไรไม่ได้ เพราะอะไร

จิตตภาวนา ถ้ามันมีสัมมาสมาธิ มีกำลังของมัน ถ้ามีกำลัง จิตที่มีกำลัง ถ้ามันทำไป มันอยู่ที่จิตนิสัย อยู่ที่ว่าเราประพฤติดีปฏิบัติไป นี่อำนาจวาสนาๆ ไง

ถ้าอำนาจวาสนา พระอรหันต์ ๔๐ องค์ เอตทัคคะ เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่ความชำนาญของแต่ละองค์แตกต่างกันไป มีความชำนาญ มีความถนัดของแต่ละองค์แตกต่าง แต่ถ้ามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมา มันก็อัสวักขยญาณ ทำลายอวิชชาทั้งนั้น

อัสวักขยญาณในหัวใจของผู้ที่ประพฤติดีปฏิบัตินั้นสำคัญที่สุด เวลาสำคัญที่สุด เพราะอะไร เพราะนั่นแหละมันไปฆ่าพญามารเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ อัสวักขยญาณ ทำลายอวิชชา พญามารๆ คร่ำครวญๆ “เจ้าชายสิทธัตถะจะพ้นจากมือเราไปๆ”

เวลาคร่ำครวญมา ลูกสาวเห็นพ่อเจ็บช้ำน้ำใจขึ้นมา “พ่อเป็นอะไรๆ”

“เจ้าชายสิทธัตถะจะพ้นจากมือเราไป”

“พ่อ พ่อไม่ต้องตกใจ เดี่ยวพวกดิฉันจะไปจัดการ”

พวกดิฉันจริงๆ เพราะความโลภ ความโกรธ ความหลงนี้สำคัญมาก สำคัญมากเพราะอะไร กามราคะ ปฏิฆะ โอ้ย! มันรุนแรงขนาดไหน เวลาเรื่องของสิ่งมีชีวิตในวัฏฏะนี้ ไม่มีสิ่งใดที่จะเป็นโทษในหัวใจเท่ากับกามราคะ เรื่องกาม เรื่องความผูกพัน สิ่งนี้มันเป็นเรื่องทั้งหมดสิ่งมีชีวิตจบลงที่นี้หมดเลย

ธรรมชาติของสัตว์มันขยายพันธุ์ของมัน ธรรมชาติของคน ธรรมชาติของเทวดา เขาก็มีของเขา มันมีโดยธรรมชาติๆ แล้วละเอียดลึกซึ่งอยู่ในใจดวงนั้น

เวลาฝึกหัดปฏิบัติไป บุคคล ๔ คู่ ใ้ ถ้าคู่ที่ ๑ พิจารณากาย สักกายทัญญู วิจิกิจฉา สิ้นลพตปรามาส ความเห็นผิดในเรื่องของร่างกายเท่านั้น คู่ที่ ๒ เวลาพิจารณาไปแล้ว กาย กับจิตแยกออกจากกันโดยสัจจะโดยความจริง โลกนี้ราบเป็นหน้ากลองเลย ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันจะไปเห็นกามราคะแล้ว แล้วกามราคะเป็นข้าศึกที่ยิ่งใหญ่นัก

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาปฏิบัติยังไม่รู้ไม่เห็นมันหรรอก ถ้ารู้เห็น เริ่มต้นพิจารณากายๆ ถ้าให้มันจิตสงบระงับเข้ามา ถ้ามันเห็นกาย ถ้ามันพิจารณาไป สักกายทัญญู วิจิกิจฉา สิ้นลพตปรามาส

สักกายทัญญู ความเห็นผิดในร่างกายนี้ เพราะมันยึดมั่นของมัน คนเกิดมาโดยธรรมชาติ มันก็เป็นเราทั้งนั้นนะ แต่สิ่งที่เป็นเราๆ มันเป็นเราโดยสมมุติทั้งนั้นนะ มันจริงตามสมมุติไ้

เพราะคนเกิดมาแล้ว หนึ่งชีวิตแล้วก็ต้องตายไปทั้งนั้นนะ โดยธรรมชาติของมันไ้ แล้วโดยการศึกษาโดยการค้นคว้า โดยศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เข้าใจได้ไ้ ความเข้าใจได้มันก็เป็นความจำไ้ มันเป็นภาคปริยัติไ้ มันไม่เป็นความจริงไ้

เวลาภาคปริยัติแล้วฝึกหัดปฏิบัติไ้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปริยัติ ปฏิบัติ ถ้าเธอมีการศึกษาแล้วต้องให้ฝึกหัดปฏิบัติ

ไปฐิละไบลานเปล่าๆ มีสติมีปัญญาทรงจำธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศนาว่าการจนลูกศิษย์ลูกหามากมายมหาศาล

“ไปฐิละไบลานเปล่ามาแล้วหรือ ไปฐิละไบลานเปล่าไปแล้วหรือ”

ผู้ที่ศึกษาค้นคว้าขึ้นมา ไ้ลานเปล่าๆ ทั้งนั้นนะ ไ้ลาน ธรรมและวินัยเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไ้สิ่งทีจจดจำไว้ในหัวใจมันเปล่าประโยชน์ไ้

แต่ถ้าเป็นจริงๆ ไ้ลานมันจารึกธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราก็ไปศึกษาค้นคว้าขึ้นมา ไ้วิเคราะห์วิจัยขึ้นมา ศึกษาจนมาเป็นความรู้ ความรู้นี้เป็นภาคปริยัติไ้ ภาคปริยัติคือความทรงจำไ้ ความทรงจำแล้วปฏิบัติได้ไหม

ถ้าปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ งาม สมานคืออย่างไรวะ อะไรเป็นสมาน คืศึกษามาจนหัวแทบระเบิด สอบผ่านมาแล้ว มันยังทุกข์ยังยาก กิเลสยังที่มยังดำอยู่ในหัวใจนะ ที่มดำในหัวใจ มีความน้อยเนื้อต่ำใจ เราก็มีความรู้มาก เราก็เป็นพระปฏิบัติที่ดีงาม ทำไมไม่มีคนศรัทธาเชื่อถือเราเลย เห็นพระองค์อื่นเขามีลาภสักการะก็อยากจะมีเหมือนเขา

ไอ้เหมือนเขาๆ ใครทำมา

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา ใครทำมาก็เรื่องของเขา ถ้าไม่ได้ทำมานะ อัดคัดขาด แคลนอยู่อย่างนั้นนะ

แต่ถ้ามีสติปัญญาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วฝึกหัดปฏิบัติด้วย มันไม่ได้ไม่แย่ง ไม่พลิกไม่แปลงใดๆ ทั้งสิ้น กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา เราเป็นอย่างนี้มา เราทำของเราเอง กลับขึ้นใจ กลับปลื้มใจ เออ! ก็เราทำมาอย่างนี้ เราก็ต้องทำต่อเนื่องไปให้มันเจริญออกงามขึ้นมา

เพราะเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา อาสวกษยญาณ ทำลายอวิชชา

เวลาพระสืบลีมีลาภสักการะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ทุกตะเชียวใจ เป็นพระอรหันต์ ขาดแคลนขาดเงินไปทั้งนั้นนะ แต่การอาสวกษยญาณทำลายอวิชชานั้นจบ ใจ อ้าว! มีลาภสักการะมากน้อยขนาดไหนก็เรื่องของเขา ไอ้เราทุกข์จนเชียวใจแต่วิมุตติสุข ถ้าใจเป็นธรรมแล้วมันจบ

ใจมันให้เป็นธรรมๆ ขึ้นมา

ที่เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ศึกษาค้นคว้าขึ้นมา เพราะว่าจิตตภาวนาๆ ใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาวิธีสัตว์ชนสัตว์ก็รู้หัวใจของสัตว์โลกนี้ใจ แล้วเรามีศรัทธา ความเชื่อในพระพุทธศาสนา ศรัทธาเกิดจากจิต เพราะเราศรัทธา เราจึงศึกษาและค้นคว้า เพราะศรัทธาแล้วเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยใจ แก้วสารพัดนึก นึกได้มาก ได้น้อยขนาดไหน

ไฉนนี้ก็ได้ว่า เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราจะฝึกหัด เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา จากระตุนทรีย์ แก้วสารพัดนึก ให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม

หลวงตาพระมหาบัวท่านสิ้นกิเลสไป ท่านบอก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์รวมเป็นหนึ่งเดียว เอโก ธมฺโม ธรรมอันเอก

ไม่ใช่รัตนตรัย รัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ แต่ถ้าจิตผู้เรารู้ละ ผู้รู้หลวงปู่มัน “กิเลสอยู่ที่จิต” แล้วจิตจิตมันสำรอกกาย กายอวิชชาที่มันอยู่ในจิตจิตทั้งหมดเลย เอโก ธมฺโม ธรรมอันเอก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์รวมเป็นหนึ่ง เป็นหนึ่ง เป็นพุทธะ เป็นจิตเดิมแท้ เป็นธรรมชาติ ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงใจ

ฉะนั้น มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของแต่ละบุคคลที่จะทำได้มากและได้น้อยขนาดไหน ถ้ามันทำได้มากๆ เราก็ฝึกหัดปฏิบัติของเรา ถ้าคนมีอำนาจวาสนา คนที่สร้างอำนาจวาสนา มาที่บ้านหลังใหญ่ บ้านหลังใหญ่มีความรู้เยอะ มีความเห็นมาก ทำความสะอาดยากมากเลย ไฉ้เรามีกระตือบห้องหอขึ้นมา ไม่ต้องทำอะไรเลย แคเปิดเท่านั้น ลมพัดสะอาดเลย นี่มันอยู่ที่วาสนาของคน

ถ้าคนที่บ้านหลังใหญ่ได้สร้างอำนาจวาสนามาก มีจิตนิสัย มีความรู้เยอะ พุทโธๆ มันไม่สมฐานะเราเลย ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมาก็พยายามของตนขึ้นมา

ปัญญาอบรมสมาธิ มันเพราะมีครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านทำมานะ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ของเราทำมา เราก็งงว่าไฉ้ปัญญาอย่างนี้ นี่ไง กิเลสมันจะปลุกเสกแล้วละ ไฉ้ปัญญาอย่างนี้มันก็เป็นปัญญาของเราละ แล้วเราก็ใช้ปัญญาของเราแล้วละ ปัญญาอย่างนี้แล้วพอมันสงบระงับเข้ามา มันก็บอกว่า ไฉ้! บรรลุธรรมๆ นี่กิเลสมันปลุกเสกแล้วละ

พอปลุกเสกแล้วละ มันส่งออกนอกนะ มันจะเสกเป่า มันจะเป่ากระจายไปให้ผู้ประพฤติปฏิบัติไป เราหลงผิด เราเห็นผิด มันก็เป็นบุญเป็นบาปของเรา ถ้าเราไปชักจูงคนอื่นให้ผิดอีก บาปกรรมซ้ำซ้อนไปทั้งนั้นนะ

เราเองหลงทางก็ให้ทุกข์ให้ยากเฉพาะเราเท่านั้นเถอะ เราหลงทางแล้วยังจะชักจูงคนอื่นให้หลงทางไปอีก นี่เวลากิเลสมันเสกเป่า เป่าไปให้คนลุ่มหลงไปกับกิเลสของเรา เขาก็มีกิเลสนะ ถ้าเขาไม่มีกิเลส เขาไม่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์แบบเราหรอก

แล้วเกิดมาเป็นมนุษย์ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง ทุกข์ทั้งนั้น สิ่งที่มีชีวิตที่เกิดมามีทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริงประจำธาตุขันธ์ ประจำชีวิต

เวลาน้ำขึ้นนอกตรมไฉ่ สบายดีไหมๆ ก็ว่าสบายดีอยู่ เพราะมันเป็นมารยาท สบายดีอะไร ทุกข์เกือบตาย เวลามันเศร้าหมองอยู่ในใจ สบายตรงไหน แล้วเวลากิเลสมันทิ่มมันตำขึ้นมา มันตีโพยตีพาย มันปรารภนาของมันเป็นรอยแปดพันเก้า แล้วเราเหนื่อยน่าดูเลย จะต้องวิ่งตามมันไปไง มันปรารภนาอะไร มันอยากได้อะไร มันก็ลากเราไป เราก็ต้องไปกับมันอยู่นั่นแหละ แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติไฉ่ มันปลุกเสกขึ้นมาอีก มันเสกกิเลสขับซ้อนเข้าไปอีก แล้วเราก็อทุกข์เจียนตายอยู่อย่างนั้นนะ

แต่ถ้าเป็นธรรม เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติโดยสัมมาทิฏฐิ ถูกต้องชอบธรรม ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี

เราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ มันไม่ใช่ความถูกต้องชอบธรรมหรอก เพราะกิเลสเรามันเยอะ บ้านหลังใหญ่ จะฝึกหัดปัดกวาดให้บ้านเราสะอาด ถ้าบ้านเราสะอาดมันน่าอยู่ น่าอาศัย ถ้าทำสมาธิสมาธิได้

เขาว่า จิตสว่างไสว จิตผ่องใส

มันจะสว่างไสว จะผ่องใส ขอให้ทำให้มันเป็นข้อเท็จจริงเถิด เพราะจิตที่มันจะสว่างไสว จิตสงบแล้วมันรู้มันเห็น สิ่งที่สว่างไสวคือจิตมันรู้ความสว่างนั้น แต่ตัวจิตมันต้องเป็นสมาธิ ตัวจิตมันต้องสงบระงับ

แล้วโดยสามัญสำนึกโดยทั่วไป สงบก็สงบเฉยๆ เยอะแยะไป ถ้าสงบแล้วมันมีความสุขของมัน แล้วก็สงสัยสนทน่ที่ว่านี่มันคืออะไร แล้วอย่าพลั้งเพลอให้กิเลสมันปลุกเสก

ถ้าเราไม่พลังเพลอ เราจะทำความสงบเป็นสัมมาสมาธิให้มันเป็นสังขารม คือ สมาธิ ปัญญา
ถ้ามันมีสัมมาสมาธิไง เราน้อมไป

สมาธิก็ให้ฝึกหัดให้ชำนาญในการทำ ความสงบ ทำความสงบแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อม ทำ
ความสงบแล้วนะ เวลามันหลุดไม่หลุดมือ มันทำอีกไม่ได้ เราก็จะฝึกหัดของเราให้ได้ ถ้า
ฝึกหัดได้นะ ต้องฝึกหัดจนชำนาญว่าทำสมาธิได้ ทำสมาธิได้จนมีความชำนาญ สมาธิมันจะ
เสื่อมไปไหน

เวลาครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติ ท่านรักษาของท่าน รักษาของท่านแล้วนะ ถ้ามี
อำนาจสมาธิขึ้นสู่วิปัสสนา ยกขึ้นสู่วิปัสสนาก็เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง นี่เห็น
การฝึกหัดการประพฤติปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ใน
พระพุทธศาสนา

ครูบาอาจารย์ของเราต้องให้ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบแล้วนะ เป็น
สัมมาสมาธิ ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง นั่นนะคือแนวทางการประพฤติปฏิบัติ
ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เพราะจิตตภาวนา จิตรู้ จิตเห็น

จิตที่มันทุกข์มันยาก เวลากิเลสมันปลุกเสก มันไม่รู้และไม่เห็นอะไรเลย เห็นแต่สิ่งที่
กิเลสมันปลิ้นมันปล้อน มันหลอกมันลวง แล้วเวลาถ้าความเห็นผิด มันก็เสกเป่า เสกเป่าคือ
โฆษณาชวนเชื่อ มันก็เป็นเรื่องรูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร
มันอยู่นอกจิตใจ มันอยู่นอกจิต

เวลาฝึกหัดปฏิบัติ ทำความสงบของใจเข้ามาๆ นี่มันจิต จิตแล้ว ถ้าจิตมันเห็นใจ

มันอยู่นอกจิตแล้วมันทำให้จิตหวั่นไหว มันถึงทำความสงบของใจของเราไม่ได้ไง แล้ว
มันส่งออก ส่งออกไปตลอดใจ แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าจิตมัน
สงบระงับ จิตเป็นผู้เห็นใจ ถ้าจิตมันเห็น นี่แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา คือจิต
เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง สัมมาสมาธิ เห็นสติปัฏฐาน ๔

แต่ถ้ากิเลสมันปลุกเสก มันไม่มีสมาธิ มันก็เป็นอารมณ์ อารมณ์มันนี่ก็สติปัฏฐาน ๔
ได้ไหม ได้ แล้วเราก็ท่องกายนุสสสนา เวทนานุสสสนา จิตตานุสสสนา ธรรมานุสสสนา

ท่องไม่เป็นหรือ ก็ศึกษาปริยัติมาอยู่แล้ว แล้วถ้ามันท่องจำมา มันคิดเอาเอง มันได้ใหม่ ได้แล้วแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ใหม่ ไซ้ แต่เป็นภาคปริยัติ เป็นโลกียะ เป็นเรื่องโลก แล้วมันเห็นกิเลสใหม่ ไม่เห็น

แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ถ้าจิตสงบนะ จิตนอก จิตใน จิตถอด จิตเห็นจิต ของหลวงปู่ดุลย์ ซัดๆ มันรู้มันเห็น มันสะเพือนหมดละ เพราะมันเห็นกิเลสไง มันเป็นธรรมชาติ

ถ้ากิเลสมันปลุกเสก มันเป็นเรื่องของกิเลสมันปั่นมันแต่ง มันพลิกมันแปลง มันหลอกมันล่อ ถ้าเราทำความเข้าใจของเราได้ ใจสงบระงับแล้วชำนาญในวสี ชำนาญจนมีกำลังแล้วถ้ามีกำลังแล้ว ถ้ามันโน้มไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ การประพฤติปฏิบัติในพระพุทธศาสนาในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ จิตสงบระงับเป็นสัมมาสมาธิแล้วเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง จิตเห็นจิตเป็นมรรค จิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

เวลาผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัตินะ แค่ทำความเข้าใจ เวลา นั่งนานๆ ไปแล้วเวลาเวทนามันเกิด เวลาเจ็บ เจ็บปวดมาก เวลาเจ็บปวดมากนะ อยากหายนะ เวทนาเป็นสองเท่าสามเท่า

แต่เวลาจิตมันสงบนะ เวลามันจับเวทนา ทำไมมันจับได้ละ จิตสงบนะ เวลามันจับเวทนา โอ้! เวทนาเกิดเพราะจิตโง่ ถ้าจิตมันสงบนะ จิตมันไม่ไปเสวย เวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนาอยู่เฉยๆ จิตอยู่เฉยๆ

แต่ถ้าจิตโง่ เวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนาไง ถ้าจิตสงบ จิตเห็นสติปัฏฐาน ๔ ถ้าจิตสงบแล้วจิตจับเวทนา มันจับเวทนาแล้วพิจารณาเวทนาได้ พิจารณาเวทนาเพื่ออะไร

เวทนานี้มันเป็นนามธรรม นี่ไง ทุกข์กาย ทุกข์ใจ

ทุกข์กาย ทุกข์กายเพราะเหน็ดเหนื่อย ทุกข์กายเพราะหิวกระหาย ทุกข์กาย ทุกข์ใจๆ ทุกข์ใจเพราะมันเจ็บช้ำน้ำใจ พอจิตมันสงบแล้วถ้ามันจับเวทนาได้ ถ้ามันพิจารณาไปๆ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา แล้วถ้าพิจารณามีกำลัง เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา ทำไมมันปล่อยได้ละ มันปล่อยได้เพราะจิตมันไม่เสวยอารมณ์

จิตเสวยเวทนาๆ จิตสงบแล้ว จิตจับเวทนาแล้วพิจารณาเวทนา เวทนาเกิดเพราะอะไร เวทนาเกิดเพราะจิตโง่ หัวเข่าเจ็บไม่เป็น หนังเจ็บไม่ได้ เนื้อไม่มีความเจ็บ ความเจ็บนั้น

ความเจ็บมันเกิดเวทนาซ้ำซ้อน เกิดเพราะจิตเท่านั้น แล้วทำไมจิตมันปล่อยเวทนาไม่ได้ล่ะ เพราะจิตมันเสวยเวทนา มันเสวยเต็มปากเต็มคำ มันเสวยนะ

นี่ทุกข์จิต ทุกข์กาย ทุกข์ใจ ใจมันทุกข์ แล้วพอใจมันทุกข์แล้วมันบอกว่า เวทนาสักแต่ว่าเวทนาสิ เวทนาต้องไม่เจ็บสิ

นี่เวลากิเลสมันเสกเป่า เวลากิเลสมันปลุกเสก ปลุกเสกขึ้นมา

แต่ถ้าสติปัญญามันเท่าทันนะ ก็ใช้จิตมันโง่ ทำความสงบของใจเข้ามา ใจเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิมันจับเวทนา ถ้ามันพิจารณาไปนะ พอมันปล่อยเวทนา เวทนาสักแต่ว่า ถ้ามันยังไม่เท่าทัน เวทนาดับเลย จิตปล่อยว่าง

จิตโง่ โง่คือตัวอวิชชา อวิชชามันปลุกเสก “เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา”

ไม่ใช่หรือ เจ็บเกือบตาย

พอเจ็บเกือบตาย พุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ

พุทโธชัดๆ เพราะเราก็จะถึงความรู้สึกทั้งหมดที่มันไปเสวยเวทนาคือมันปลุกเสก แล้วมันถึงความรู้สึกทั้งหมดมาอยู่ที่พุทโธๆ เวทนานั้นมันก็ไม่เกิดขึ้น เพราะเราบังคับให้กำลัง ให้จิตทั้งหมดไม่ไปเสวยเวทนา ให้กำลังทั้งหมดอยู่กับพุทโธๆ

แล้วเวลานั่งสมาธินะ ถ้าเราพุทโธๆ ไว้ก่อนเลยนะ ถ้าจิตสงบ จบ

ถ้าวันไหนถ้าพุทโธๆ พุทโธแล้วมันแต่ว่าพุทโธ พุทโธโดยปลุกเสกใจ มันแลบไป พุทโธก็ส่วนพุทโธ แต่มันแลบไปเอาเวทนานะ

โดยธรรมชาติ จิตรู้ได้หนึ่งเดียว เสวยอารมณ์ได้ที่ละคราวๆ ถ้ามันอยู่กับพุทโธ มันก็ต้องอยู่กับพุทโธสิ แต่เพราะมันแตกใจ มันแตกเพราะว่าเราไม่ชัดเจนใจ คิดว่าจะภาวนา คิดว่าพุทโธๆ คิดว่าโง่ แต่ต้นหาความทะยานอยากใจ กิเลสมันปลุกเสกใจ มันก็ไปรับรู้เวทนาเหมือนกัน

พุทโธก็พุทโธ แล้วมันก็เจ็บ ทำไมมันเป็นอย่างนี้ล่ะ

แต่ถ้ามีความชำนาญนะ นั่นเองแหละแล้วละ เผลอเพราะสติมันอ่อนแอ ถ้ามันชัดๆ ขึ้นมา มันเต็มปากเต็มคำ มันอยู่กับพุทธโธ จนกว่ามันจะสงบได้

ฉะนั้น ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน มันจะบอกเลย สิ่งที่เกิดขึ้นเพราะจิตโง่งนั่นแหละ แล้วจิตโง่งเพราะอะไร เพราะกิเลสมันปลุกเสก แต่ถ้ามันพิจารณาไปแล้วเวลามันขาด เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนาแน่นอน เพราะสังโยชน์มันขาดตั้งแขนขาด สิ่งนั้นมันจะเกิดกับจิตไม่ได้อีกเลย

แต่พระอรหันต์นั้นก็ยังมีอยู่ยังปวดอยู่นะ เพราะเมื่อปวดมันเป็นเรื่องข้อเท็จจริง เป็นเรื่องธรรมชาติ แต่ไม่ผูกมัด ไม่ยึดมันถือมัน

เวลาชราคร่ำคร่าในวินัยยกเว้นพระชราคร่ำคร่า พระป่วย พระป่วยคือยกเว้น กับชราคร่ำคร่า คำว่า “ชราคร่ำคร่า” คือมันทำอย่างนั้นไม่ได้ มันทำแบบผู้ที่ยังแข็งแรงไม่ได้ ฉะนั้น ชราคร่ำคร่ายกเว้น

ฉะนั้น เวลาเรื่องของร่างกาย ธาตุไฟ ธาตุอากาศ ธาตุน้ำ ธาตุดิน พระอรหันต์เป็นที่หัวใจ เป็นที่จิตเป็นธรรมธาตุ ร่างกายของพระอรหันต์ก็ยังปวดเมื่อยอยู่อย่างนั้นแหละ แต่มันไม่เข้าไปกวน เอโก ธมฺโม มันเข้าถึง เอโก ธมฺโม ธรรมธาตุไม่ได้เดือดขาด เพราะสังโยชน์ไม่มี

สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง กามราคะ ปฏิฆะขาดไป สังโยชน์เบื้องต่ำ สังโยชน์ ๕ สังโยชน์เบื้องสูง รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา

รูปราคะ อรูปราคะ เห็นไหม รูป อรูป มันเป็นราคะนะ รูป อรูป มันยังติดพัน แล้วติดพันอย่างไรละ

เวลาถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอน บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ ญาณ จากสติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา จากปัญญาญาณ ญาณหยั่งรู้ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารฯ สงฺขารฯ ปจฺจยา วิญญฺาณํ ใจ มันเป็นปัจจยาการใจ อันเดียวสรุปหมด

แต่ถ้ามันเป็นขั้นเห็นไหม ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขั้น ๕ เวลาพิจารณาขึ้นไป ขั้นอย่างกลาง ขั้นอย่างหายาบ ขั้นอย่างละเอียด

ชั้นอย่างละเอียด รูปราคะ อรูปราคะ นั่นละชั้นอย่างละเอียด เพราะอะไร เพราะสิ่งที่รูปราคะ อย่างสิ่งนี้ถ้ามราคะ ปฏิฆะ คำว่า “ปฏิฆะ” คือกามฉันทะ ความฉันทะคือความพอใจในใจของตน ถ้าใจไม่มีตัวไม่มีตน ไม่มีความพอใจ มันจะปล่อยวางได้อย่างไร

นี่ไง กามราคะ ปฏิฆะ กามฉันทะ กามราคะ เวลามันเกิด เกิดอย่างไร เวลามันเป็นเป็นอย่างไร เวลามันขาด ขาดอย่างไร โลกธาตุไหว ไหวอย่างไร มันไหวกลางหัวใจ

ถ้ากิเลสมันไม่เสกเป่า มันไม่ปลุกเสก แล้วเสกเป่ามันเป็นเรื่องกิเลสทั้งนั้นเลย ถ้าเป็นเรื่องธรรมๆ ตรงข้ามหมด ความว่าตรงข้าม เห็นไหม ธรรมมันขุดมันคุ้ย ธรรมมีสติมีปัญญา สติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา

แล้วปัญญาอย่างโลกียปัญญาๆ ปัญญาเกิดจากสุตมยปัญญา จินตมยปัญญา เวลาภาวนามยปัญญามันเกิด เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติแล้วจักรมันหมุน กงจักรกับธรรมจักร ความรู้สึกนึกคิดของเราเป็นกงจักร เพราะมันมีพญามาร ลูกสาวของมาร มีครอบครัวของมาร

ธรรมจักรๆ จักรของธรรม ธรรมมันขุดคุ้ย ธรรมมันบีบบีบ มันชำระล้างกิเลสเป็นชั้นเป็นตอน เวลามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติไฉ่ ไม่ให้กิเลสมันปลุกเสก ไม่ให้มันเสกเป่า ให้มันเป็นธรรม มันขุดมันคุ้ย ธรรมจักร ภาวนามยปัญญามันบีบบีบ มันการกระทำ มันมหัศจรรย์นะ เวลาความเป็นมหัศจรรย์ เห็นไหม

เวลาครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติไฉ่ ถ้าเป็นโลกก็รู้ว่าเป็นโลก ถ้าเป็นโลกมันก็เป็นเรื่องของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ถ้าเป็นธรรมๆ เราถึงฝึกหัดปฏิบัติธรรม มันถึงต้องมีข้อวัตรปฏิบัติ มันเป็นจริตเป็นนิสัย เป็นการกระทำไฉ่

ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมงต่อวัน ปฏิบัติตลอดเวลา ปฏิบัติตลอดเวลาเพราะกิเลสมันทิ่มมันแทง กิเลสมันร้ายนัก

ฉะนั้น ถ้าเป็นสังฆธรรม มันจะเป็นธรรมจักร ถ้าเป็นโลกจะเป็นกงจักร เห็นกงจักรเป็นดอกบัวหรือจะเห็นดอกบัวเป็นกงจักร เราจะฝึกหัดปฏิบัติของเราขึ้นมาให้เป็นสังฆะให้เป็นความจริงท่ามกลางหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไฉ่ เอวัง